

Adam Kay

Mert szülni
karácsonykor kell

FORDÍTOTTA N. KISS ZSUZSA

Adam Kay

Mert szülni karácsonykor kell

ATHENAEUM

A fordítás alapjául szolgáló mű
Adam Kay: *Twas the Nightshift Before Christmas*

First published 2019 by Picador,
an imprint of Pan Macmillan,
a division of Macmillan Publishers
International Limited

Hungarian translation © N. Kiss Zsuzsa, 2019

Minden jog fenntartva.

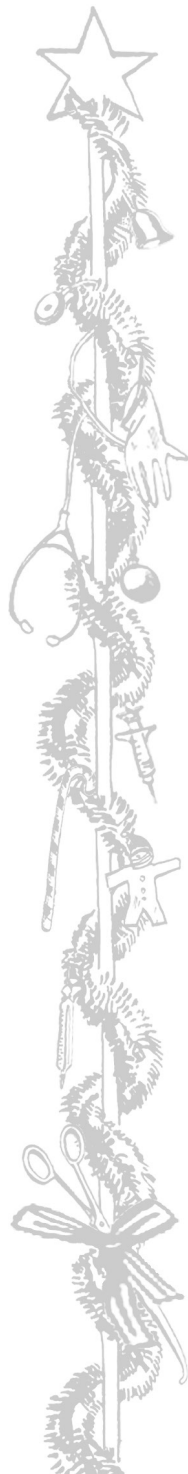
Kiadta az Athenaeum Kiadó,
az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.
1086 Budapest, Dankó u. 4-8.
Tel.: 1-235-5030
www.athenaeum.hu
www.facebook.com/athenaeumkiado

ISBN 978 963 293 981 0

Felelős kiadó: Szabó Tibor Benjámin
Felelős szerkesztő: Besze Barbara
Szerkesztő: Hradeczky Moni
Műszaki vezető: Drótos Szilvia
Borító: Földi Andrea
Nyomdai előkészítés: Tóth Viktor

Készült az Alföldi Nyomda Zrt.-ben, 2019-ben
Felelős vezető: György Géza vezérigazgató

Szüleimnek

*(Igazából nem is a szüleimnek,
de úgysem lapoznak tovább,
és az ajánlásnak hála
talán mégsem tagadnak ki.)*

Kiadóm munkatársai nagyon
a szívükön viselik, hogy se őket,
se engem ne csukjanak le.
E célkitűzés jegyében megváltoztattam
a neveket, az időpontokat,
a személyes adatokat és az orvosi
részleteket. Legutóbbi könyvemben
a valódi neveket
a *Harry Potter*-sorozat
mellékszereplőivel helyettesítettem.
Erre még egyszer nem vetemedhetem.*

* Így most a *Reszkessetek, betörők!*-ből merítettem.

Bevezetés

A karácsony fenyőillatú, aranyfüstös időnkívüliség, amikor is, tetszik, nem tetszik, mindennek... snitt. Átmeneti apokaliptiszis, a hétköznapok keretei szertefoszlanak a derű és a jóakarát lázalmában: a taposómalom helyett hajmeresztő kötelező szertartások jegyében telik egy örökkévalóságnak tetsző hét.

Társasozni kényszerülsz a családdal, veled egy vérből való idegenekkel, akiket az év többi részében nagy ívben kerülsz. Úgy zabálsz, mintha versenysport lenne, és minden kiló hússal, sajttal szintet lépnél. És hogy az elsőfokú rokonsággal való szembesülés fokozódó stresszét kivédd, nemhogy flörtölsz az italozással, direkt szadomazoviszonyt kezdesz vele.

A való élet kifordított változata, alternatív valóság, vigadni kell, mese nincs,

ennek pedig a jelek szerint velejárója a jelmezes idétlenkedés, a savtúltengés, a dühelfojtás és a rojtosra ült hátsó. Mindezzé azért, mert – a kisded Jézus jóvoltából – nem kell munkába menni. Mármint a nagyérdemű többségnek.

A Nemzeti Egészségügyi Szolgálat frontszolgálatosai sajnos nem hivatalosak Krisztus születési eszem-iszomjára. Az egészségügyben világszerte a karácsony is pont olyan nap, mint a többi.

Egyszer van egy évben – hála a magaságosnak –, de karácsony szent ünnepe kórházi drámákban felülreprezentált. Parádés influenzák és tüdőgyulladások pörgetik fel a légzéstámogató csapatot, norovírus és ételmérgezés az évad sztárvendégei a gasztroenterológusoknál. Endokrinológusok halásznak ki mértéktelenül gyümölcspezítőket a diabetikus kómából, az ortopédián tolong az idősebb korosztály, mert önnön testével Jengázott a jégen, és a csípőjéből darált kekszet csinált.

A sürgősségi osztályok nagyobb forgalmat bonyolítanak még a pulykafarmoknál is, hála az óvatlanul bontott pezsgők dugóitól származó monokliknak, a tűzforró tepsik húsos alkarokra billogozott bélye-

geinek, az új Scalextricjük dobozában lépcsőn rodeózó gyermekek zúzódásainak. Nem is szólva a díszkivilágítás-elektrosokkról, a gégefőben keresztbeálló pulykacsontról, a petrezselyembe hanyagul aprított ujjról. Tetőzik az ittas vezetés, gyakran szó szerint kiveri a plafont.

És persze ott van még a vérfürdő a családi élet töréspontján – általában a királynő ünnepi köszöntője és a késő esti toplistashow-k közötti időszámban. A karácsonyi lélekmelegítőktől fűtve, a fagyöngy alatt, országszerte mint megannyi palackból kirobbanó ádáz szellem tarolnak az indulati bűntények: a hússzeletelő kés azon ragacsosan beleáll a szintén kéznél lévő rasszista nagybácsiba.

Orvosi pályám jó részében szülész-nőgyógyászként működtem. Vajúdó anyukánál, lássuk be, nem jön szóba, hogy várjon pár napot otthon, kár túllihegni, a nőgyógyászatban pedig határozottan megsaporodnak az alkoholmámortól a testnyílásokban kikötő, ám visszaútjukban akadályozott tárgyak.

Következzenek még a szívfacsaró esetek. A középosztály mókái a karácsonyeseti nagyiletéttel – amikor az idős vagy rok-

kant rokont valamilyen mondvacsinált panasszal, tünettel behozzák a kórházba, hogy pár napig felmenőiktől nem háborgatottan bulizhassanak.

A John Lewis-reklámkampány, az instagramos nagyzolás és Paul McCartney rémes karácsonyi ömlengős slágere, miszerint ilyenkor mindenki nagyszerűen van, nem kevés beteg számára teszi pokollá a kérdéses időszakot, aminek következtében embertelen forráshiánnyal küzdő mentálhigiénés intézményeinkre van utalva. Szerettünk elvesztése sosem jön jökor, de különösen gyötrelmes a gyász, amikor rámenősen ostromol az ünnepen a jókedv.

Az évente visszatérő téli egészségügyi vészhelyzet okkal kívánczik az újságok címdalára, de a média – nyilván, mert nem akar a Baileysünkbe rondítani – az ünnep örvén szemet huny, inkább cukiságokat hoz, bukfencező jegesmedvét meg szörmeszegélyes, méretre készült kabátban a templom felé csetlő-botló királyi csemetét. De ahogyan nem válunk láthatatlanná attól, hogy befogjuk a szemünket, a betegek sem hussannak tova:

bizony sorakoznak a mentőkocsik a sürgősségi előtt, mint a kamionok Calais-nál. Az egészségügy pedig teszi a dolgát, bármekkora szívatás a hivatás. Nincs pótszolgálat, önkéntesek mentőangyalflottája, hogy az egészségügy kicsit kiszállhasson a mókuserékből. A Nemzeti Egészségügyi Szolgálat 1,4 millió munkavállalója szétosztja egymás közt a műszakokat, és éjjel-nappal húzza az igát, hogy mi, többiek nagyjából teljesen léphessünk át az új évbe.

Gyakorló orvos korom hét karácsonyából hatot osztályon töltöttem. Kész hózapornyi oka volt ennek. Először is zsidónak gondoltak, feltételezték rólam, hogy az év legkevésbé zsidó napján nincs ellenemre a munka. Ami igaz, az igaz, zsidó is voltam – sőt vagyok –, de mondjunk inkább származást. Olyan zsidó vagyok, aki karácsonyfát állít, nem jár zsinagógába, és az interneten kéne rákeresnie, hogy mikor szokás. Ja, és nem vagyok istenhívő, márpedig tudtommal a vallásos emberek szőrszálhasogatóbbja az. A kollégáimnak mindenesetre eléggé zsidó voltam ahhoz, hogy kinézzék belőlem, kész örömmel ál-

dozom fel a minden évi huszonnégy óra zaba-tévé duatlont a közjó oltárán.*

Ráadásul nem voltam – sőt most sem vagyok – szülő. Márpedig a karácsony porontyközpontú, ezzel együtt jár, hogy a gyermekes egészségügyisek a legfenyődíszítés- és -szabadnap-esélyesebbek. Nem irigyeltem tőlük, bár egy ideig azért kacérkodtam a gondolattal, hogy költök magamnak utódot. Persze csak mint eszmei fészekrakó: a gyereknevelés háládatlan rögválósága abszolút nem érte volna meg a szabad elvonulást, hogy másokkal szinkronban legelhessem a kelbimbót.

A rezidensképzés peripatetikus jellegéből következően minden karácsony más-más kórházban köszöntött rám: igazából nem nyújthattam be óvást, hogy tavalyl is én voltam a hunyó. Kábé olyan lett volna, mint nem állni az első kört arra hivatkozva, hogy múlt héten te álltad a búcsúpotharat tők másoknak. Valahol egy száz kilométerre lévő csehóban.

* Zsidóságom okán a szombati munkavégzés alól azonban nem voltam felmentve. Diszkrimináció a javából!

Persze járhattam volna jobban, ha én készítem a beosztást – a szervezőkre mindig gyanúsán könnyű műszakok esnek. Csak hát a színkódos táblázatkezelés sosem volt az erősségem, a szervezői előjogokért sajnáltam ennyi vesződésért. Amúgy is csekély szabadidőmet inkább a partneremnek tartogattam, nem kértem az érdeksérült kollégák indulatos telefonhívásaiból és az Excel-tábla hibajelzéseiből. Meg különben is, ha netán megüszta karácsony első napját, szinte garantáltan neked jut az éjszakai ügyelet, vagy karácsony második napja, vagy a szilveszter. A kórházak arra törekednek, hogy karácsonykor az orvosgárdát a biztonságos ellátáshoz elengedhetetlen abszolút minimumra szűkítsék, na de egy átlagos napon se várhatunk sokkal többet – hol itt a különbség?

Egy szó, mint száz, a szar műszakokra is kell ember, olyan nincs, hogy mindet más kapja. Kisdoktornak egy teljes szabad hétre karácsonykor annyi az esélye, mint zsebből kipengetni egy vakációt Mustique-on, az Antillákon, vodkakoktélokot szopogatni a medencében, szem-

közt Bernie Ecclestone-nal. Vagy legyen inkább Jeremy Hunt.

Következzenek tehát kórházi naplóbejegyzéseim ilyen-olyan járatokba szorult csecsemők és csecsebecsék kiszabadításával töltött karácsonyaimról.* Igazából nem lehet panaszom. Megtette kifogásnak, hogy mellőzhessem a családi kört.

* Első könyvemből, az *Ez fájni fog*ból többnyire „túl undorító”, illetve „túl karácsonyos” indokkal hagytak ki velem bejegyzéseket. Most duplán kárpótolom az olvasót.

